

UUDEN VUODEN KOLME ENSIMMÄISTÄ KUUTA

Vuoden 1995 alku sujui normaaliin tyyliin. Mitään hirveän kammottavaa ei taivaalle iskeytynyt. Vasta huhtikuun alku (joka kuuluu seuraavan Ursa Minorin aiheistoon) on osoittautunut kovemmaksi paitsi verraten suurella halotaajuudella niin myös parilla kevättason näytelmällä, jotka ounastelevat hyvää niille ajoille, jolloin pitelette tätä vihkosta käsissänne. Jaostonvetäjä vaihtui maaliskuun 1. päivä, jolloin Anne Jokinen vetäytyi ansaituille levoille allekirjoittaneen tarjoutuessa puuhailemaan jaoston parissa. Anne suostui hoitamaan loppuun Tapen kirjan tilaukset - kyseisiä opuksia on kuulemma turha odottaa kovin pian. American Geophysical Union ei näytä kuuluvan maailman nopeimpiin tavarantoimittajiin - laskukin tuli vasta jokin aika sitten. Ihan ymmärrettävää.

EUROOPPALAINEN MATKA JA MUITA KUULUMISIA

Kuten kenties kerrottua lähes kaikille kävin maaliskuussa tapaamassa hollantilaisia ja saksalaisia kollegoitamme, sekä vierailin muutamassa meteorologisessa kirjastossa täydentämässä haloarkiivejani. Ennen tammi-, helmi- ja maaliskuun katsausta kerron tästä matkasta & muista jaoston kuulumisista.

HATTINGA-VERSCHURE & HOLLANTILAINEN VIERAANVARAISUUS

Ensimmäinen yllätys oli hollantilaisten jaostonvetäjän Peter-Paul Hattinga-Verschuren lievästi sanottuna hyvin hoidettu havainto- ja kuva-arkiivi. Vieraillessani hänen luonsa syyskuussa 1989 en osannut kiinnittää asiaan riittävää huomiota. On varsin vaikuttavaa pitää käsissään 30 vuoden ajalta sidottuja vuosihavaintokirjoja, joissa on yhtenäinen piirrostyyli, yksityiskohdat ja taitavasti tehdyt havainnot. Jo tämä teki vaikutuksen, mutta sitten kun menin kysymään, että onko fotoa tuosta ja tuosta efektistä, niin hollantilainen partaniekka kurotti kätensä kohti muuatta punaista kansiota... " hmmm...päivämäärä...se ja se....fotoarkiivin kohta XL2-B7..." ja alle minuutin kuluttua pidin käsissäni diakuvaa juuri tuosta näytelmästä (kyseinen näytelmä on muuten *Valkean Taivaan Vieraiden* sivulla 32; piirros ei ihan pidä kutiaan diaan nähden, sillä PPHV yritti hieman oikoa taivaan outoa rengassekamelskaa ymmärrettävämmäksi, mutta esitys on riittävän lähellä totuutta osoittaakseen, että hän on tarkka havaitsija). Miehen fotoarkiivin kokoa voidaan kuvata sanalla gigantinen. Vietimme tunnin toisensa perään kapean, mutta korkean hollantilaisen talon ylimmällä ullakolla haloista keskustellen, diakuvia katsellen ja havaintopäiväkirjojen lehtiä järjestelmällisesti läpikäyden. Seuraavana aamuna homma jatkui samaan tyyliin. Vieraanvaraisuus oli sydämellisen upeaa.

ENSIMMÄISTEN KUVIEN PERÄSSÄ

Edellisen T+A-jutun jälkeen minulle tuli outo jälkiaavistus. Tätä voi kuvata sanoilla: ehkä he eivät tiedä tai huomaa tarpeeksi. Väitin nimittäin ettei saksalaisilla ja hollantilaisilla ole vielä yhtään valokuvallista ensilöytöä. Ainakaan he eivät ole raportoineet sellaisesta. Päätin tarkistaa asian tällä matkalla rankemman päälle. PPHV:n luona kävimme läpi kasan alankomaalaisia julkaisuja ja Kirchheimissa Saksassa vastaavia tuotteita pienimpiä julkaisuja myöten. Lopputuloksena Saksasta löytyi yksi epävarma tapaus ja Hollannista yksi varma tapaus. Edellämäinittu on eräässä vanhassa HALO-lehdessä julkaistu Thomas Rattein kuva, jossa

näky heikosti valorakennetta 22° renkaan ja 22° ylläsivuavan päällä - epävarma vääristynyt Paryn kaari, ylä-Lowitz tai sitten se ei-mitään. Rattei itse kertoi että hänellä on muita kuvia tästä samasta näytelmästä. Saa nähdä mitä niistä löytyy. Hollantilaisten tapaus on todella selvä. Frank Nieuwenhuys -niminen haloaktiivi kuvasi jo vuonna 1973 23° ylläsivuavan kaaren Haagin kaupungin taivaalla. Kuva on hieno - muunmuassa ihanan terävä ja kirkas 9° rengas ihastuttaa samaisella filmiruudulla. Molemmissa maissa tieto kuvien statuksesta otettiin tietysti ilolla vastaan.

KIRJASTOJA

Vierailu Itävallan meteorologian pyhätössä oli melkoinen pettymys. Bracknellin ylenpalttisesta kohtelusta ei ollut tietoaakaan. Muutaman vuosikymmenen journal-selauksen jälkeen hyydyin täydellisesti sillä apu kirjaston puolelta oli olematontakin kehnempi, aukioloaika onnettoman lyhyt, ja mikä pahinta: ainoalle kopiokoneelle oli lähes koko ajan puolen mailin jono. Pääkirjastonhoitajan selittelyille että "meidän kirjastomme on laadullisesti maailman paras meteorologinen kirjasto" ei löytynyt minkäänlaista katetta, ei kokoelmien, eikä varsinkaan ihan arkisten asioiden puolesta. Anekdoottina mainittakoon, että Hollannin KNMI:n kirjastossa oli käydä lähes samalla tavalla (kirjastonhoitajien käyttämä status-yhtälö: ei-professori + ei-tohtori = ei-avun-tarpeessa), kunnes samaisessa rakennuksessa työskentelevä johtaja, halotutkija Günther P. Können saapui matkoilta ja muutti parilla vakavaimmeisellä ja ilmeisesti aika jyvällä hollanninkielisellä lauseella kirjastonhoitajien asenteen huomattavasti avustusystävällisemmäksi.

VUOLIOJEN KUVAT MAAILMALLA

Näytin halomafiagodfather Könnenille 31.8. Muhos-Vaala displayn videoita ja Martti Penttisen historiallisen foton 120° sivuaurinkokaarista (Timo Kinnunen huomasi helsinkiläisistä ensimmäisenä jokin aika sitten, että Penttisen fotoissa näkyy ensimmäinen todella vakuuttava 120°:n valkea X-risti ja sai meidät muutkin näin heräämään, kerääntymään kuvan ympärille yksi äijä toisensa jälkeen ja henkeä haukkomaan). Anekdoottina todettakoon, että *Valkean Taivaan Vieraisissa* lukee 120° sivuaurinkokaarten kohdalla, että meillä on useita "valokuvien varmistettuja" havaintoja ilmiöstä. Olemme tienneet jo jonkin aikaa, että tämä lausekyhäelmä oli liian löyhä-kritiikkistä, ennenaikaista ilakointia. Vasta Martti Penttisen kuvien myötä on saavutettu *riittävän vakuuttava* kuva ilmiöstä (tieto ei ennättänyt viime T+A-jutun kunniataulukon maailman ensimmäisistä kuvista, mikä on hieman koomista, sillä samassa artikkelissa on julkaistu Penttisen 120° sivuaurinkokaarikuvista toinen - se huomattavasti heikompi otos, jossa X-risti ei näy selvästi, mutta jotain pystyrakennetta kyllä). Könnenin käheä-ääninen kommentti Penttisen kuvista oli yksioikoinen: "tämä merkitsee..., että spinning crystals on olemassa..." Walter Tape lausui 20-minuuttisen puhelinkeskustelun alussa samaisesta aiheesta, että "se on todella jännittävä löytö...". Hyvin menee ursalaisilla.

KIRCHHEIM HALO PARTY

Saksan halo- ja valoilmioviikonloppu 18-19.3. oli mielenkiintoinen elämys. Saksan halovetäjä Wolfgang Hinz sai olla eläväiseen ja hyvin järjestettyyn kokoukseen todella tyytyväinen, sillä tapahtuma oli toistaiseksi myrskyisimpien halodebattien näyttämö, jonka itse olen kokenut. Sikäläinen halokeskustelu liikkuu linjalla *ovathan-90-asteen-sivuauringot-olemassa-ovathan?* Tätä aihetta ...käsiteltiin... pitkään. Eberhard Tränkle tuli paikalle esittämään omia laskelmiaan 90 asteen sivuaurinkojen tiimoilta. Itse pidin lyhyen rautalankaesityksen aiheesta *nämä-47-haloo-ovat-olemassa-ja-lopuista-ei-ole-vielä-vakuuttavaa-evidenssiä*. Saksan meteorijohtaja

Jürgen Rendtel veti esille Amerikassa kuvaamansa satunnaisen, yksinäisen, jättiläismäisen pilvikirkastuman antaen olettaa, että tässä on nyt ehkä sitten se 90 asteen sivuaurinko. Gerald Bertholdt kävi kuuman, kuumentuneen ja vielä kuumenevan tunnelman välissä kertomassa Saksan halojaoston suuntaviivoista ja tavoitteista lukien katsauksen viime vuoden toiminnasta. Pahimman yhteenoton jälkeen olin vähällä pyörtyä kun selasin saksalaisten lehdestä, että muuan miekkonen ihan vakavana kertoo nähneensä jopa kaksi kertaa halonäytelmän bolidin aiheuttamana - jälkimmäisellä kerralla taivaalla näkyi pitkään muiden muotojen ohessa kirkkaan jälkivanan aiheuttamat 90 asteen sivuauringot. Näin. Että tällä tavalla. Jätin huutomerkit, tukehtumismerkkit ja kysymysmerkit pois edellisistä lauseista, sillä arvelen, että näette ne ihan ilman apua.

ROBERT GREENLERIN VIERAILU KESÄN ALKUPÄIVINÄ

Ikävä yllätys oli kuulla, että innostuneet ja hyvin aktiiviset Mainzin kaupungin (Reinin varrella) halohavaintajat Ralf-Detlef Scholz ja Burkhard Wiche eivät pääsekään tulemaan 10-11.6. Robert Greenlerin Suomeen tulo kekkereihin Pekka Parviaisen kesämökille. Miehet itse kertoivat tämän uutisen jalka olin haastatellut heitä mininauhurille. Entisen Itä-Saksan puolen porukat Wolfgang Hinz ja Claudia Hetze sensijaan pääsevät tulemaan. Mitä tulee itse tilaisuuteen eli telttailuhappeningiin PP:n mökillä, niin toteaisin että Robert Greenler on yksi sympaattisimmista tutkijoista ja hienoimmista tiedemiehistä, joita olen eläessäni tavannut ja että ennustaisin, että on todellakin vaivan arvoista tulla kuuntelemaan keskiviikkona 7. kesäkuuta klo 18.00 illalla Helsingin Yliopiston Porthanian rakennuksen II-saliin hänen esitelmäänsä St. Petersburgin displaysta ja Lowitzin kaarista - puhumattakaan viikonlopun (alkaa lauantaina 10.6. aamupäivällä) vapaamuotoisesta kokoontumisesta Parviaisen mökillä - paikalla joka sinällään on lievästi sanottuna mitä suurimmassa määrin vierailun arvoinen. Kaikki halohavaintajat ovat siis tervetulleita: kunhan vain tuomme omat telttamme.

KAKSI ARTIKKELI-VINKKIÄ

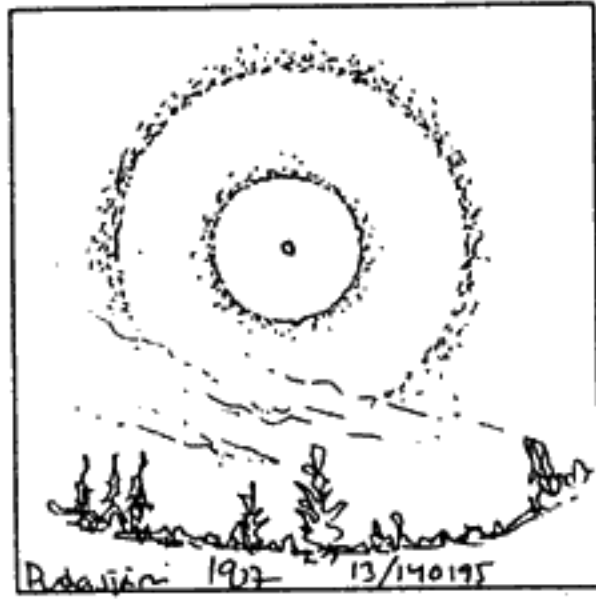
Jos haluatte herkutella upeilla halokuvilla ja yhdellä hienolla ja yhdellä vähemmän hienolla tekstikokemuksella niin vilkaiskaa Suomen Luonto- lehden numeroa 3/95 (Marko Riikosen artikkeli), sekä sitä jälkimmäistä silmälläpitäen Sky & Telescope-lehden viimeisintä numeroa.

POIMINTOJA TAMMI-, HELMI- JA MAALISKUUN HALORYSÄSTÄ

Käyn seuraavassa jälleen kokeiluluontoisesti materiaalia läpi mies/nais-kohtaisesti ja siinä järjestyksessä kun lomakkeet ja fotot tuppaavat käsiin osumaan.

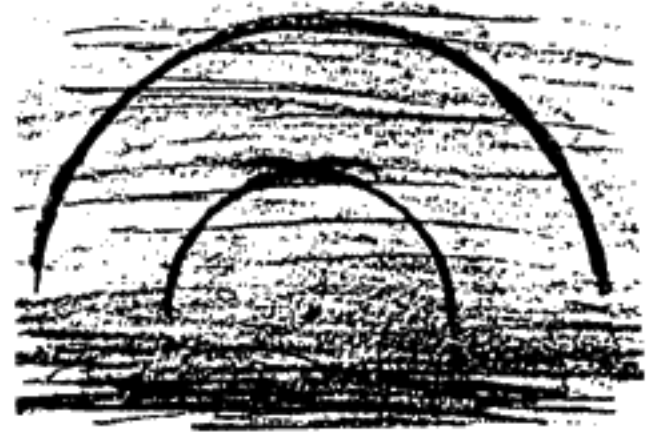
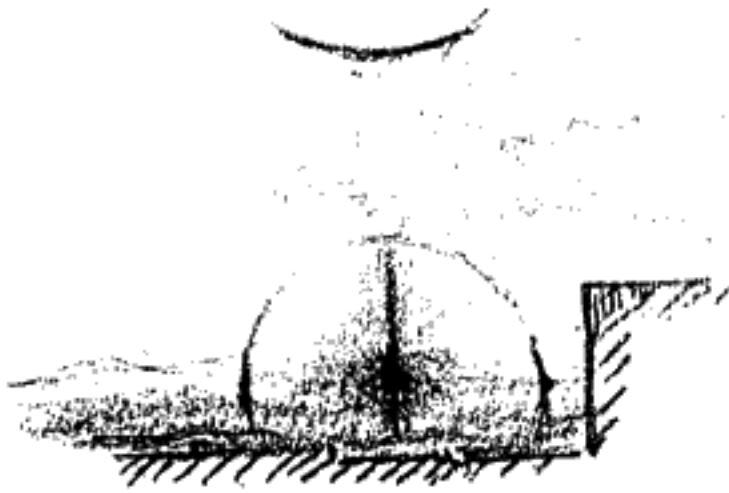
JARMO MOILANEN

Pohjoisen mies on ilahduttavasti ottanut Lowitz-projektin tosissaan. Jarmo kritisoi ankarasti kuvia omassa kirjeessään - kunnan skeptisellä otteella. Omasta puolestani voin todeta, että ainoastaan parhaassa kuvassa näkyy jotakin epämääräistä Lowitz:maista rakennetta, mutta tämä on kaukana varmasta. Jarmo itse kuittaa ettei kuvissa ole mitään. Tammikuun 12.-13. yö antoi Jarmolle (valokuvatun) 46° allasivuavan Kuun multihalossa (huomaa erikoisuus: paitsi Kuulla, niin myös päivämäärä). Kaksitoista yläpilvihaloa tammikuussa ja yksi jääsumunäytelmä. Lisäksi Jarmo teki piirrostitkielmiä keinovalohaloista. Tammikuun ykkösrariteettina 13-14.1. kuun halonäytelmässä 9° rengas (myös valokuvattu). Sietää ihaila. Helmikuussa 15 näytelmää, joista 6 jääsumussa. Vuoden alussa tällaisia lukuja irtosi vain pohjoisessa, jossa Moilanen ja Aikioniemi veivät jaoston runsaimmat saaliit. Maaliskuussa 19 displaytä, mukana yksi ZYK.

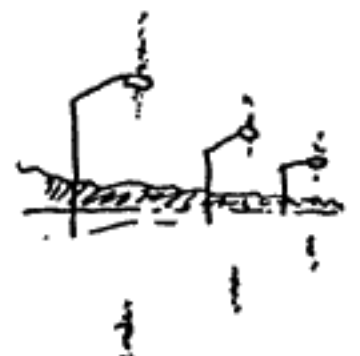
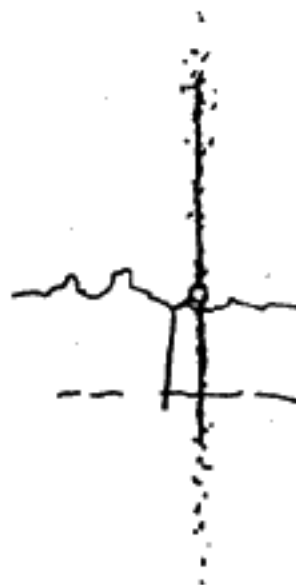

5.3. 15.00 MS
alopilviä... aarrgh!

Yllä vasemmalla Moilasen 9° rengas kuulla 13/14.1.1995. Oikealla Mika Sillanpään näytelmä 5.3. alopilvien uhkaamana Espoon taivaalla.

Yllä vasemmalla Sillanpään 16.1. näytelmä, jossa komea pilari. Oikealla Teemu Öhmanin 11.2. näytelmä, jossa verraten pitkä 46° rengas. Alkuvuoden näytelmät olivat verraten vaisuja, kuten lähes aina on ollut laita Suomen taivaalla. Alla vasemmalla lupausta huhtikuusta on jo ilmassa; maaliskuun lopun eli 28.3. Oulussa havaittu näytelmä. Alhaalla oikealla piirrostudkielmia keinovalopilareista ja ala-auringoista. Molemmat havainnot Jarmo Moilasen.

Lisäksi 28.3. taivas rankaisi Oulua multihalolla, jossa himmeä - kuvista löytynyt Parryn kaari - ja pitkähäköt, osin kirkkaat, osin himmeät 46° sivuavat kaaret.

SIMO AIKIONIEMI

Kirjeessään Simo kommentoi "masennuksen iskeneen sumupilvien muodossa". Sitten yhtäkkiä hienompi uutinen: Simo näki ellipsihalon 11-12.1. ollessaan hiihtämässä. Koko noin 3×2 astetta ja "tietenkin Kuun ympärillä". Havaintohetkellä satoi pakkaslunta ja taivaalla oli Sc- ja Ac-pilviä. Sopii todella hyvin hahmottuvassa olevaan meteorologiseen kuvaan. Tämä edelleen varmentaa teoriaa. Puuttuu vain, että joku ottaa kidenäytteen. Aikioniemen lomakkeella mm. Hienoja ala-aurinkoja pohjoisen Savukoskelaisen jääsumun valtakunnasta. Seitsemän jääsumunäytelmää tammikuussa... ja yhdeksän helmikuussa ja lukuisat yläpilvihalot päälle. Mahtava määrä haloja ja paljon hienoja jääsumuja. Masennuksella Simo varmaan tarkoittaa sitä masennusta mikä etelä-suomalaisiin iskee näiden kahden lähes viimeistä tilaa myöten piirretyn A-lomakkeen toisen puolen yltäkyläisiä piirroksarjoja silmäillessä. Ohessa pieni näyte.

EERIK VIITALA

Tammikuussa 25.1. saalistettu hyvin pieni 22° renkaan kappale irtopilvessä ja heikko auringonpilari - molemmat Jyväskylässä. Vaikeita kohteita napata kenelle tahansa. Helmikuussa neljä näytelmää. Maaliskuussa seitsemän näytelmää ja 2 ZYK:kiä.

TIMO KINNUNEN

Hajahaloja tammikuulta ellipsimestarilta. Sääet eivät näytä suosineen Etelän porukkaa muutoinkaan. Helmikuussa neljä näytelmää kahdesta eri muodosta koostuen Espoossa ja Helsingissä havaittuna. Helmikuun 9. joko pitkä pyrstö tai HR sivuauringosta ulospäin. Maaliskuussa 5 näytelmää kolmesta eri muodosta koottuna.

MARKO TOIVONEN

Kolme parin halomuodon näytelmää Kuusankoskella tammikuun lopulla. Lomake näyttää varsin samanlaiselta kuin Kinnusellakin. Tammikuu oli totutun köyhä kun ei lämpötilat riittäneet jääsumuunkaan etelässä. Helmikuussa kolme näytelmää. Maaliskuussa näkyy sitten jo kevään tuntua hieman - 7 displaytä ja yksi ZYK joukossa.

ANNE JOKINEN

Tammikuussa peräti 5 Auringon ja yksi Kuun display. Kuitenkin korkeintaan kaksi muotoa kerrallaan jaoston tammikuun vetäjättäreillä. Helmikuussa Annella kaksi näytelmää Espoossa kolmesta eri muodosta koostuen. Maaliskuussa taasen kahdeksan näytelmää, joista 4.3. displayssä Anne näki pitkän 46° renkaan. Lisäksi 5.3. lievä perusmultihalo.

REIMA ERESMAA

Viisi Auringon ja kaksi Kuun displaytä tammikuussa Mr. Jyväskylällä. Yksi jääsumuhalo joukossa (kirkas pilari). Tammikuun 15. Päivän 22° ylläsivuava napattu ohuesta pilvikuidusta. Helmikuussa neljänä eri päivänä/yönä 22° rengas. Reima kommentoi kirjeessä: "Taisipa itselläni tulla ensimmäinen yhden halomuodon kuukausi harrastukseni historiassa!" Tällaiset tilastolliset huomiot ovat mielenkiintoisia. Maaliskuussa 16 näytelmää. Maaliskuun 30. Päivänä hieno perusmultihalo.

PEKKA PIETILÄINEN

Yksittäinen sivuaurinko osui silmään 13.1. Jyväskylän maalaiskunnassa. Täydentää osaltaan tilastoja.

TEEMU ÖHMAN

Neljä näytelmää tammikuussa. Pilareita ja 22° renkaita Utin taivaalla. Helmikuussa kolmen displayn joukossa klassinen multihalo 11.2. - varsin pitkällä, lähes 180° pituisella 46° renkaalla varustettuna. Maaliskuussa yksitoista näytelmää, yksi ZYK ja 5 eri muotoa. Maaliskuun 16. päivä lievä multihalo Äänekoskella.

OSSI PASANEN

Tammikuun Espoon neljän näytelmän joukossa 16.1. lievä multihalo, jossa kuitenkin *tammikuinen* ZYK, selvä tilastopoikkeus. Helmikuussa neljä näytelmää 3:lla eri muodolla.

MIKA SILLANPÄÄ

Viiden näytelmän joukossa sama 16.1. display zenitiin ympäristön kaarineen kuin edellisellä herralla. Lisukkeena 30.1. 22° ja 46° renkaat lumihangessa. Helmikuussa peräti 9 näytelmää, joista paras 9.2. klassinen multihalo. Neljätoista näytelmää maaliskuussa, mukana 5.3. perusmultihalo kauniina piirroksena.

MARKO RIIKONEN

Radikaalisiipi raportoi "myrskyhalon" 22.1. - eli halo ennen seuraavan päivän havaitsijanheittävästä myrskyä. Maaliskuussa 5.3. perusmultihalo Helsingissä ja 29.3. Marko raportoi horisonttirenkaan kappaleen, joka viiltää Auringon suunnan läpi sivuaurinkojen välistä.

JANI KATAVA

Helmikuussa kolmen kahden halomuodon näytelmän kontribuutio Espoosta, Helsingistä ja Raisiosta. Maaliskuussa miehen tilasto moninkertaistuu: kahdeksan näytelmää pääkaupunkiseudulta. Mukana 5.3. näytelmä lievässä perusmultihalona.

OLLI MANNER

Viiden displayn kontribuutio maaliskuussa Helsingin taivaalta raportoituna. Parhaana muotona 46° rengas päivämäärän ollessa 4.3.

ANTTI MAUKONEN

Kolme näytelmää sekä tammikuussa, että helmikuussa. Molemmat kuukaudet koostuivat Palokan havaintoasemalla sivuauringoista ja 22° renkaista. Maaliskuussa saalis repeää isommaksi; 10 näytelmää ja kolme eri muotoa.

JARKKO AHOLA

Jaoston uusi voima kontribuoi maaliskuussa kahdella näytelmällä Korian paikkakunnalta käsin havaittuna. Mukana kolme eri halomuotoa.

ISMO LUUKKONEN

Tammikuussa kaksi näytelmää, joista toinen jääsumulla. Helmikuussa kuitenkin jo kuusi displaytä ja maaliskuu kruunaa 9:n näytelmän saaliin Turusta - mukana parhaana muotona yksi ZYK.

VEIKKO MÄKELÄ

Tammikuussa Veikko raportoi poikkeuksellisen 0-havainnon eli negatiivisen halohavainnon. Hyvä tapa noteerata asia, sillä muutoin tilastoihin tulee usein liiankin helposti, että joku havaitsija (kuten esim. Veikko) on havainnut vain 11 kuukautta vuodesta. Kolme näytelmää helmikuussa kolmesta eri muodosta koostuen.

MARTTI PENTTINEN

Kokkolassa Martti "120° sivuaurinkokaaret" Penttinen havaitsee neljä näytelmää helmikuussa, mutta vähintään 5 muotoa yhteensä taivaalla (hyvä saalis). Iso laatikkomainen kirkastuma 11.2. 46° renkaalla. Efekti on toispuoleinen, joten sitä ei voi pitää riittävän vakuuttavasti minään varmasti identifioitavana harvinaisena halona, mutta muunmuassa tämä valokuvattu - Penttisen havaintoraportin mukaan lyhytaikainen - kirkastuma tuo osaltaan lisää kiinnostavaa materiaalia 46° renkaiden ja 46° ylläsivuavien erilaisista kirkastumista käytävään keskusteluun. Maaliskuussa 11 näytelmää, joista 6.3. ja 28.3. lieviä perusmultihaloja (vertaa päivämääriä muiden paikkakuntien tuloksiin edellä) - ja yksi mahdollinen ZYK.

Marko Pekkola

PS. Mitä ei mahtunut 10 sivuun: Yhteenveto viimeisten halojen 1. kuvista / ruudukot 3:lta kuukaudesta / havaitsijoiden lähettämiä kirjoitelmia; paitsi Annen & Ismon jotka seuraavat...

ENGLISH SUMMARY

The section leader changed in the beginning of March. From 1.3. to 31.12. in charge is Marko Pekkola. The experiment to change people on this post in about 1/2-year periods is thus beginning. The idea is to prevent the leader receiving premature death from too much non-paid work without any knowledge of the end of the duty and to maintain the section enjoying enough of fresh ideas.

Pekkola told some anecdotes from his foreign trip to Holland, Austria and Germany; namely from the very warm welcome and great halo celebration at Peter-Paul Hattinga-Verschures in Deventer, Holland, about the "great" Austrian meteorological library, about some discussions and comments by halo scholars Günther P. Können (in KNMI, the Netherlands) and Walter Tape (phone call) on Martti Penttinen's pictures presenting a clear, white cross for the first time in 120° parhelion. Günther saw the pictures and the video tape by Ossi Kettunen, Walt has sofar just heard about the case - both seemed to think that the news is great, which is truely no wonder.

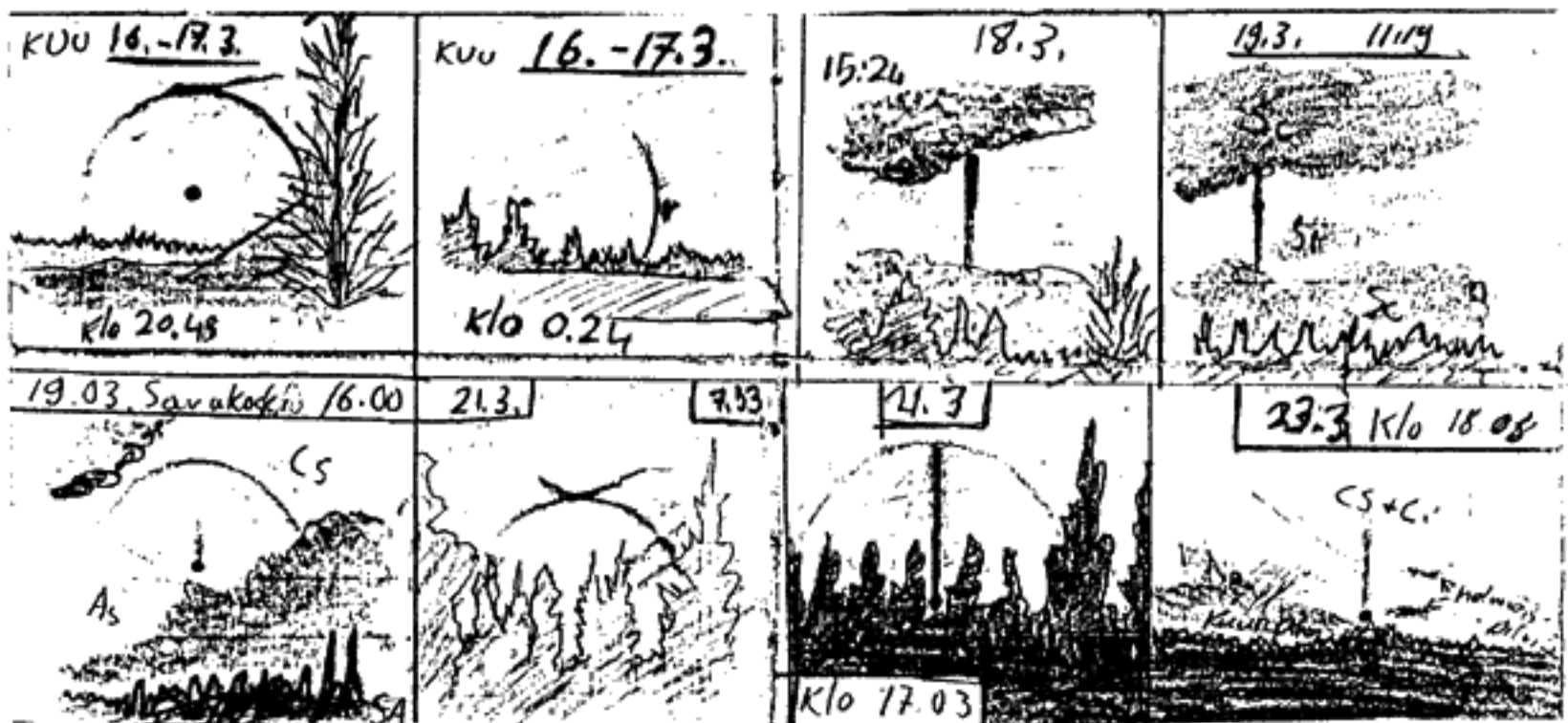
About the halo meeting in Kirchheim (I have probably written that name in all wrong ways possible recently) Germany it was told for example that the conversation got quite hot, the feelings were so-to-say in roof. And to the German halo leader Wolfgang Hinz goes thanks of the splendidly organized and very interesting meeting. Dear Wolfgang, we hope to see you here in June with your colleagues!

All Finnish halo observers are welcomed to camp in own tents on 10.-11. June in the neighborhood of Pekka Parviainen's marvellous summer cottage in Kustavi when Robert Greenler is visiting there. On 7th of June at 1800 hours Greenler will keep (this is the thing which one has to see if one calls himself/herself a Finnish Halo Observer) a lecture on St. Petersburg display in Helsinki University, Porthania building, hall II. I anticipate there might come a somewhat lively conversation after the main part.

TERVEISIÄ ANNELTA

Pyydän anteeksi kaikilta Tapen kirjan tilaajilta, että olen antanut katteettomia lupauksia. Enää en aio luvata, koska kirjat olisivat perillä (toivottavasti mahdollisimman pian), mutta lasku on jo tullut. Kirjat maksavat 40 US dollaria kappale, joten voitte varautua kaivamaan kuvettanne sen verran, kunhan kirjat saapuvat. Sovimme Marko Pekkolan kanssa, että minä hoidan vielä tämän kirjatilauksen loppuun, muuten halojaoston asiat ovat siirtyneet varsin osaaviin käsiin vanhalle pioneerille. Uutta vetäjää lainaten (UMi 5/90) voin sanoa, että halojaoston vetäminen oli totisesti rikas kokemus. Viime vuosi oli halojen suhteen ennätysellisen runsas, mutta kiitokset kuuluvat teille havaitsijoille. Lisäksi tahtoisin kiittää erityisesti herroja Mäkelä, Pekkola, Riikonen ja Ruoskanen, jotka olivat suureksi avuksi tässä antoisassa tehtävässä.

Anne Jokinen

Yllä pieni esimerkkikaistale Simo Aikioniemen taiteilijamaisesta A-lomakkeen toisen puolen täyttötöylyistä. Alla todella mielenkiintoinen tilastoesitys; Ismo Luukkosen 10-vuotisen havainnoinnin kuukausisaldot (halopäivien & öiden lukumäärät). Vasemmalla vuodet.

	tam	hel	maa	huh	tou	kes	hei	elo	syy	lok	mar	jou	yht
85	4	6	2	3	1	2	5	1	9	2	3	8	46
86	3	5	3	5	4	9	7	7	8	3	3	4	61
87	12	10	12	17	10	9	12	10	9	6	11	11	129
88	15	8	17	18	20	15	19	12	8	12	5	6	155
89	3	5	6	12	18	11	18	9	6	4	4	4	100
90	3	3	6	13	6	7	4	4	1	1	0	0	48
91	4	6	5	17	11	12	10	16	8	2	5	0	96
92	2	2	5	14	11	8	16	11	9	7	6	2	93
93	5	4	7	12	14	17	14	15	12	8	2	4	114
94	5	7	6	15	10	14	9	7	10	7	6	2	98
yht	56	56	69	126	105	104	114	92	80	52	45	41	940

KYMPPI TÄYNNÄ!

Pyöreät numerot ovat aina juhlan arvoisia, ja niinpä poksasti Koulukatu 18:ssa kuohuviinipullo uutena vuonna 1995. Juhlan aiheena oli uudenvuoden ohella kymmenvuotisjuhla. Allekirjoittanut kun sai kunnian liittyä konkarihavaintojen kastiin kymmenen jollain tapaa aktiivisen halohavaintovuoden tullessa täyteen. Tällaisen merkkipylyään saavuttaneella lienee oikeus julkiseen muisteluun, joten tässäpä nyt naputan.

Aloitetaan alusta. Ensimmäisen haloni - jääsumussa syntyneen auringonpilarin - havaitsin marraskuussa 1981. Merkintä tuosta on säilynyt pienen havaintopäiväkirjani kellastuneilla lehdillä, ja taitaa jossain lojua valokuvakin. Varsinainen kipinä halohavainnointiin syttyi kuitenkin vasta vuonna 1994 legendaarisella ensimmäisellä Tähtileirillä. Hiileen olivat puhaltamassa mm. Marko Pekkola ja Veikko Mäkelä, jotka innostuksellaan ja esimerkillään kannustivat keltanokkia taivaantutkinnan jalossa taidossa. Hetken aikaa ajatus muhi päässä ja vuodenvaihteessa olin sitten kypsä yrittämään. Ensimmäinen virallinen haloni ilmestyi 4/5.1. 1985 klo 21 - kuun 22° rengas. Tammikuun saldoksi kertyi neljä havaintoa, yksi enemmän kuin koko aiemmassa elämässäni. Ura oli alkanut!

Tuosta yöstä lähtien on jokainen vuosien varrella näkemäni halo merkitty muistiin, oli havaitsija sitten huippu- tai vähemmän huippuvireessä. Havaintoja on kertynyt yhteensä 940 (plus ne kolme ennen aikojaan havaittua). Seuraavaksi juhlinkin sitten tuhatta havaintoa, mikä todennäköisesti täyttyy tänä vuonna. Havaintomäärien puolesta paras vuosi tähän mennessä on 1988, jolloin kohdalle osui 155 näytelmää. Muutoin vuosittaiset havaintomäärät ovat alkuopetteluun jälkeen vakiintuneet sadan tuntumaan, poikkeuksena vuoden 1990 notkahdus alle viidenkymmenen (ns. kvantitatiivinen halokato).

Harvinaisten halojen saalistus on kaiken aikaa ollut minulle aika takkuista puuhaa (ns. kvalitatiivinen halokato). Yleensä asuinpaikkakunnaltani katoavat kaikki vähänkin harvinaisemat halot heti, kun sinne muutan. Ihmeitä ilmestyy taivaalle vain silloin, kun olen matkoilla tai muutoin havaintokyvytön. Pelkästään havaitsijan tihrusilmäisyydestä ei mielestäni ole kyse, sillä harvinaisuuksia ei ole löytynyt edes valokuvista. Oma teoriani on, että olemukseni säteilee ns. ismox-säteilyä, joka sulattaa kaikki harvinaisuuksia synnyttävät jääkiteet 20 km säteeltä.

Eniten havaitsemani muoto on varmasti kaikkia yllättäen 22° rengas, jonka olen nähnyt 707 kertaa (Auringolla 617, Kuulla 90). Seuraavina ovat sivuaurinko/kuu 305 (292+13), 22° sivuavat 279 (260+19) ja auringon/kuunpilari 208 (169+39). Zeniitin ympäristön kaaren olen nähnyt 69 (68+1) kertaa ja Lowitzin kaaret olen merkinnyt lomakkeelle 68 (65+3) kertaa. Harvemmin näkyvistä mainittakoon 120° sivuaurinko, jonka olen saalistanut seitsemästi ja Parryn kaari sekä 46° allasivuava, jotka molemmat olen saalistanut neljä kertaa.

Luodaanpa vielä lopuksi katsaus urani huippuhetkiin, niihin, jotka muistaa ikuisesti ilman muistiinpanojakin:

5.7. 1986 näyttäytyi vasta-aurinko epäsäännöllisenä läikkänä. Nuoren havaitsijan ensimmäinen harvinaisuus, joka sai vannomaan, että jatkossa kamerassa on aina filmi.

9./10.4. 1987 yötä kaunisti keskimääräistä komeampi Kuun halo. Mukana olivat ensimmäiset Lowitzin kaareni. Kaaria oli kovasti mainostettu "äärimmäisen himmeiksi ja vaikeiksi havaita",

joten en ollut todellakaan uskoa silmiäni, kun näin ne ensimmäisen kerran juuri Kuulla. Osin tämän havainnon ansiosta ei usko muodon jonkinasteiseen olemassaoloon horjunut edes suurimman yleisen epäilyksen aikaan.

11.4. 1987 näin ensimmäisen 120° sivuaurinkoni muutoinkin mukavassa puolentaivaan näytelmässä. Saman näytelmän valokuvista - joista suurin osa surkeasti ylivalottui - löytyi myös ensimmäinen Parryni (muualla Suomessa tanssittiin samaan aikaan pyramidikiteiden tahdissa).

26.-31.1. 1988 huikea havaintojakso, jolloin näkyi halo jokaisena päivänä ja jokaisena yönä. Ainoa kerta, kun jo tammikuussa on ollut 15 havaintoa kasassa. Jakson kruunasi yö 30./31.1., jolloin taivaalla komeilivat täydet 22° sivuavat kaaret.

31.3. 1988 saalistin ensimmäisen pyramidikidehaloni, tosin kyseinen 9° rengas näkyi vain valokuvissa. Parry suostui sensijaan näkymään myös paljain silmin. Seuraavana yönä näyttäytyi yön kuningatar: Kuun ZYK. Yön tohinasta jäi muistoksi myös Ahtisaari-tyylinen laastari erehdyttyäni pimeässä oven paikasta.

27.4. 1988 ilmestyi Limingan taivaalle urani visuaalisesti komein näytelmä. Puhtaan sinisellä taivaalla loistivat häikäisevät sivuauringot, täysi horisonttirengas 120° sivuaurinkoineen sekä omituinen mutanttimuoto - 22° sivuavat, joilla ei ollut pituutta minkään vertaa, mutta kirkkautta lähes häikäisyyn asti.

27.8. 1988 tarkkailin Raahessa omituista läikkää hieman sivuauringosta aurinkoon päin. Ihme selittyi vuosia myöhemmin 18° rengasta sivuavaksi kaareksi.

4.4. 1989 ihailin töihin lähtiessäni urani kauneinta jääsumuhaloa, joka koostui tyylipuhtaasti erillisissä jääkiteissä loistavina 22° yllä- ja allasivuavina. Huikea näky kirkasti kummasti arkista aherrusta.

4.8. 1993 Turun taivas tarjosi parastaan. Tyylikäs multihalo, joka toteutti pienen unelman: Wegenerin vasta-aurinkokaaret... ja kuinka niitä oli odotettu!

3.5. 1994 Porissa Wegenerien uusinta, tosin visuaalisesti komeammassa näytelmässä, jossa mukana myös Parry ja urani komeimmat 46° allasivuavat ja tietenkin täysi horisonttirengas 120° sivuaurinkoineen. Urani visuaalinen kakkonen.

Ismo Luukkonen

ENGLISH SUMMARY

Continuation from the 1st English summary...(few pages before) Anne sends farewell messages to halo observers, some words of appreciation and little bit about the AGU book order of Tape's book. Ismo Luukkonen gives an interesting account of his continuous 10-year halo observing period. Few pages before you will also find the values for each month (of the observing years) giving the numbers of separate days and nights he witnessed halo phenomena. In the text part Ismo tells how he got started with the hobby, how it evolved and especially accounts are given of the biggest moments; of great displays and rare halos.